

Hallitus 2009

Suomen Kuurosokeat ry:n hallitus 2009. Alkaen takaa vasemmalta hallituksen jäsenet Tuula Hartikainen ja Aatos Ahonen, asiantuntijajäsen Riku Virtanen ja hallituksen jäsen Sanna Paasonen. Edessä istumassa vasemmalta varapuheenjohtaja Ulla Kungas, hallituksen jäsen Marjo Nurminen, hallituksen puheenjohtaja Seppo Jurvanen ja asiantuntijajäsen Jouni Valonen. Kuvasta puuttuu hallituksen jäsen Ari Suutarla. Kuva: Kalle Kiviniemi.

2 • 2009

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Helmikuu

Russille musiikki on erottamaton osa elämää

Nuorten palsta aloittaa

Hallitus 2009

Sisältö

Tiedotteita.....	2
Pääkirjoitus: Oikeuksienvalvontatyötä kuurosokeiden hyväksi.....	3
Russille musiikki on erottamaton osa elämää.....	4
Lukijan kirje: Mietteitä taksiliikenteestä..	6
Ritva Oksasen konsertilla kerätään varoja kuurosokeille.....	8
Työtä kuulovaurioiden estämiseksi..	10
Tulkkipalvelut Kelaan – aikataulu muuttuu.....	11
Nuorten palsta: Painiskelua Usherin ja gradun kanssa.....	12
Arlan uusi aikakausi.....	14
Kartoituksesta tukea päätöksiin....	16
Kahvitaukio torpparilla.....	17
Henkilöhaastattelut kiinnostavat Tuntosarven lukijoita.....	18
Hallitus 2009.....	20

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 19.3.
Aineiston viimeinen jättöpäivä on 27.2.

Kannen kuvassa **Russ Palmer** esiintyy Syke-dokumentin julkistamistilaisuudessa. Kuva: **Kalle Kiviniemi**.

Signmark teki historiaa

Kuva: Kalle Kiviniemi

Maailman ensimmäinen kuuro räppäri Signmark tuli toiseksi Suomen euroviisukarsintojen finaalissa kappaleella Speakerbox. Signmark sai 41,2 prosenttia kaikista äänistä, vain vajaa 4 prosenttia vähemmän kuin voittaja.

Toimitusneuvoston kokoonpano vaihtui

Hallitus päätti kokouksessaan 30.1. olla hyväksymättä toimitusneuvoston omaa esitystä kokoonpanoksi 2009. Hallitus nimitti toimitusneuvoston uusiksi jäseniksi **Kerstin Maksimaisen** (viitotut videot) ja **Ari Suutarlan** (pistelehdet). Toimitusneuvoston uudet jäsenet esitellään kevään lehdissä.

TUNTOSARVI 35. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry. **Taitto:** Tuija Wetterstrand, **Toimitus:** Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. (09) 54953521, matkap. 040 7532026, tekstip. (09) 54953526, faksi (09) 54953517, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Toimitusneuvosto:** Anu Mikkola (puheenjohtaja), Carita Halme, Esko Jänntti, Kerstin Maksimainen, Ari Suutarla, Raili Karisaari (sihteeri), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja). **Hinta:** Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Känselförtelet ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella. **Tilaukset ja osoitteenmuutokset:** Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. (09) 5495 350, tekstip. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka:** Kopio Niini Finland Oy. Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsenlehti

PÄÄKIRJOITUS

Oikeuksienvalvontatyötä kuurosokeiden hyväksi

Kuulo- ja näköaistilla on nykymaailmassa selviytymisessä entistä suurempi merkitys. Tiedonsaanti- ja tiedonhallintatavat ovat muuttuneet ja vaativat kuulonäkövammaisilta henkilöiltä monenlaisia erityistaitoja ja –apuvälineitä. Kuulonäkövamma on aina yksilöllinen ja olosuhteisiin liittyvä toiminnallinen häiriö. Se edellyttää yhteiskunnalta toimenpiteitä palvelujen ja tukitoimien muodossa.

Palveluja ja tukitoimia rakentaessaan palvelujärjestelmä haluaa määritellä tai luokitella erilaiset häiriöt. Juuri menossa oleva Tapaturmavakuutuslain ja siihen liittyvän luokituksen uudistustyö on tästä hyvä esimerkki. Erikoista tuossa luokituksessa on se, että sitä käytetään myös Kelan vammaistukien määrittelyssä, vaikka sitä ei ole siihen tarkoitukseen rakennettu. Tätä kautta sillä puolestaan on vaikutuksia myös kuntoutukseen pääsyyn. Työryhmän ehdotus ei tyydyttänyt vammaisjärjestöjä, koska se perustui liikaa pelkästään lääketieteellisiin tekijöihin. Siinä ei myöskään huomioitu yksilöllisyyttä eikä erilaisia olosuhteita.

Vammaisfoorumi pääsi antamaan oman lausuntonsa ehdotuksesta ak-

tiivisen vaikuttamistyön jälkeen. Suomen Kuurosokeat ry oli mukana Vammaisfoorumin lausunnossa, mutta halusi lisäksi antaa oman lausuntonsa saadakseen luokitusehdotukseen näkyviin selvemmin kuulonäkövammaan yhteisvaikutuksen seuraukset. Lääketieteessä ei ole erikoisalaa kuurosokeudessa. Silmä- ja korvalääkärit ottavat kantaa oman alansa vammaan ja häiriöön, mutta kukaan ei ota kantaa kokonaisuuteen. Myös toiminnallisuuden merkitystä haluttiin korostaa.

Lähtökohtana vammaisten palveluiden ja tukitoimien myöntämiselle tulee olla oikeus yhdenvertaiseen asemaan yhteiskunnassa ja oman itsemääräämisoikeuden mahdollistaminen. Tämän ja myös asiakasnäkökulman saaminen palvelujärjestelmään ja lainsäädäntöön vaatii vammaisjärjestöiltä aktiivisuutta ja hereillä oloa, yhteistyötä ja uskoa vaikutusmahdollisuuksiin. Vammaisfoorumi korosti omassa lausunnossaan olevansa halukas rakentamaan uudenlaista toiminnallisuuden ja yksilöllisyyden huomiovaa luokitusta palvelujärjestelmän käyttöön.

Ritva Rouvinen
aluepäällikkö ■

Russille musiikki on erottamaton osa elämää

Russ Palmer esitti uusimman kappaleensa *Deafblind blues* Syke-dokumentin ensi-illassa. Russia säesti kitaristi Juha Sarkkola (oik). Muusikot tapasivat Syke-dokumentin kuvauksissa jonka jälkeen yhteistyö jatkui. Pikantin lisän Russ Palmerin kitaransoittoon tekee se, että hän on vasenkätinen. Kuva: Kalle Kiviniemi.

Tuija Wetterstrand

Kohtaus Valkean talon auditoriosta, Syke-dokumenttielokuvan ensi-illasta tammikuussa. Kuurosokea englantilaissyntyinen muusikko **Russ Palmer** esittää yleisölle äskettäin säveltämänsä ja sanoittamansa kappaleen *Deafblind blues* eli kuurosokean blues. Esitys jää mieleen soimaan

vielä pitkään sen jälkeen, kun tilaisuus päättyy.

RAY:n rahoittamassa ja Kuurojen Liiton ja Taideteollisen korkeakoulun yhteistyöprojektina tuottamassa Syke-elokuvassa käsitellään aihetta, miten kuurot ja kuurosokeat kokevat mu-

siikin ja mitä se heille merkitsee. Elo-kuvassa haastatellaan kahta muusikkoa, Russ Palmeria sekä viittomakielistä rap-artistia **Signmarkia**. Kuulon puuttuminen ei todellakaan tarkoita musiikista luopumista. Itse asiassa, harvoin tapaa ihmistä, jolle musiikki merkitsee yhtä paljon kuin Russ Palmerille.

Russ Palmerin kanssa jutellessa musiikin merkitys hänen elämässään tulee vahvasti esille. Russ havainnollistaa puhettaan laulamalla otteita lauluista joista juuri puhuu, ja lyö rytmiä käsillä. Musiikki oli myös tärkeä syy siihen, miksi Russ päätti uskaltaa mennä sisäkorvaistuteleikkaukseen viisi vuotta sitten. "Kuuloni oli huonontunut niin paljon, etten laulaessani enää kuullut omaa ääntäni. Jouduin tosissani keskittymään siihen, että lausuin sanat oikein. Epävarmuus vei paljon energiaa ja heikensi itsetuntoa", Russ kuvailee.

Piano ja kitara

Russ Palmer syntyi vaikeasti kuulovammaisena. Ensimmäisen kuulolaitteensa hän sai neljävuotiaana ja vasta silloin hän oppi erottamaan yksittäisiä sanoja toisistaan. "Olen kiitollinen äidilleni siitä, että hän jaksoi kärsivällisesti opettaa minua ääntämään sanat oikein. Hän keksi erilaisia leikkejä, mikä teki oppimisesta hauskaa."

Koulutiensä Russ aloitti neljän vuoden iässä kuuroille lapsille tarkoitettussa koulussa, mutta siirtyi seitsemän ikäisenä tavalliseen lähikouluun. Siellä hän osallistui ensin viulunsoiton opetukseen, kunnes vaihtoi muuttaman vuoden kuluttua pianoon.

Russin musiikillinen lahjakkuus ja halu oppia soittamaan ovat peräisin kotoa. Hänen isänsä oli ammattimainen muusikko ja äitikin piti laulamisesta. Kotona oli useita soittimia. Russin pääinstrumenteiksi vakiintuivat piano ja kitara. Isä myös lahjoitti pojalleen ensimmäisen kitaran, kun Russ 13-vuotiaana halusi osallistua koulun kitaratunneille. Kitaransoiton opettajaansa Russ muistelee lämmöllä. Muutenkaan koulussa ei suhtauduttu epäillen kuulovammaisen pojan musiikin harrastukseen. Muut oppilaat kiusasivat välillä ison fm-laitteen kanssa liikkuvaa poikaa, mutta musiikki toi lohtua elämään. "Kun muut pojat pelasivat jalkapalloa, minä harjoittelin soittamista", Russ muistelee.

Vaikka Russ Palmer aikuisiällä opiskeli tietotekniikkaa ja työskenteli alalla kymmenen vuotta, pysyi musiikki koko ajan elämässä mukana. Vielä Englannissa asuessaan Russ Palmer suoritti pianotutkinnon. Vuonna 1994 Russ Palmer muutti Suomeen puolisonsa **Riitta Lahtisen** kanssa. Suomessa Russ on suorittanut musiikkiterapeutin tutkinnon Sibelius

Akatemiassa. Musiikista tuli Russille sekä harrastus että työ.

Musiikkiterapeuttina Russ on erikoistunut henkilöihin, joilla on aistivamma ja oppimisvaikeuksia. Hän on käyttänyt ja kehittänyt menetelmää, missä musiikki koetaan värähtelyinä tuntoaistin kautta. "Musiikin avulla myös kielen oppiminen helpottuu, tämä on tärkeä näkökulma", Russ painottaa.

Uusi äänimaailma

Hätkädyttävintä Russ Palmerin musiikillisessa lahjakkuudessa on se, että vaikeasti kuulovammaisena hän ei ole koskaan kuullut musiikkia. Kuulolaitteen avulla äänet kuulostavat erilaisilta kuin normaalin kuulon kautta. Sisäkorvaistutteen myötä äänimaailma muuttui jälleen. "Kuulolaitteen kanssa matalat äänet kuuluvat paremmin, sisäkorvaistutteen avulla taas korkeat äänet."

Russ halusi lääkärien vastustuksesta huolimatta, että sisäkorvaistute asennetaan siihen korvaan, missä kuulo oli ennen leikkausta huonompi. "Ajattelin, että jos jotain menee pieleen, niin en menetä mitään", hän perustelee. Russ myös halusi leikkauksen jälkeen käyttää toisessa korvassa kuulolaitetta, vaikka hänelle sanottiin, että ilman sitä on helpompi tottua uusiin ääniin. "Nyt lääkäritkin

suosittelevat, että kuulolaitetta saa käyttää toisessa korvassa leikkauksen jälkeen", Russ sanoo tyytyväisenä.

Russ myöntää, että ensimmäinen julkinen esiintyminen sisäkorvaistutteen saamisen jälkeen Helen Keller maailmankonferenssin avajaisissa Tampere-talolla 4.6.2005 toi perhosa vatsanpohjaan. "Se oli upea kokemus", Russ muistelee nyt. Russ iloitsee erityisesti siitä, että laulaessa oman äänen kontrolli on ollut leikkauksen jälkeen helppoa.

Ensimmäisen soololevynsä Russ levytti nimellä Reflections (Heijastuksia) vuosi ennen implanttileikkausta. Nyt hän on levyttänyt samat kappaleet uudelleen. Levy ilmestyy maaliskuussa uudella nimellä Warm Summer Days (Lämpimät kesäpäivät). "Uudella levyllä voi selvästi havaita, kuinka äänen käyttöni on muuttunut kuulon paranemisen myötä", Russ sanoo.

Russ Palmer tähyää jo kauemmaksi tulevaisuuteen. Maaliskuussa ilmestytävä levy tulee saamaan jatkoa. Seuraavalla levyllä kappaleiden sanoitukset keskittyvät entistä enemmän omiin kokemuksiin siitä, minkälaista on elämä kuurosokeana. Yksi uusista kappaleista on juuri Syke-dokumenttielokuvan ensi-illassa kuultu Deafblind blues. ■

Lukijan kirje: Mietteitä taksiliikenteestä

Pekka Jaakola

Käyn kerran kuussa Ylivieskasta Oulussa kuurosokeiden kerhossa. Menen taksilla kotoa Ylivieskan juna-asemalle, junalla edestakaisin Ouluun ja taas taksilla Ylivieskan asemalta takaisin kotiin. Minulle on myönnetty 18 vapaa-ajan matkaa kuukaudessa, joten matkojen riittävyys ei tässä tapauksessa ole ongelma. Oulun päässä minulla on tulkkiopas eli nykyään viittomakielenohjaaja. Hän tulee minua vastaan asemalle, josta menemme yhdessä taksilla kerhopaikalle ja takaisin. Samoin hän vie minut junalle ja saattelee sisälle junaan asti.

Kun viime lauantaina kävin kerhossa, niin olin tilannut taksin Ylivieskan asemalle minua vastaan klo 17.09 saapuvalle junalle. Olin vielä ennen lähtöä soittanut perään ja varmistanut, että tilaus on otettu vastaan. Kun juna tuli Ylivieskan asemalle, konduktööri saattoi minut ulos ja totesi, että ei siellä asemalla mitään taksia näy. Ystävällinen konduktööri soitti puolestani taksikeskukseen, josta sanottiin, että heillä on nyt ruuhkaa. Mi-

tään aikaa, koska taksi tulisi, ei annettu. Sitten konduktöörin piti lähteä junan mukana ja minä jäin yksin pakkaseen seisomaan. Kun olin vähän aikaa siinä odottanut, tuli joku mies pyytämään minua sisään lämmittelemään. Se mies oli ilmeisesti VR:n henkilökuntaa ja paikka joku työmaakoppi. Ei se ainakaan asemarakenus ollut, missä odottelin. Sieltä sieltä taksi minut sitten kävi lopulta hakemassa parisenkymmentä minuuttia myöhässä. Mitään muuta selitystä en saanut myöhästymiselle kuin, että taksiliikenteessä oli ruuhkaa.

Minulla kun ei itselläni ole kännykkää, niin en voinut itse soittaa taksikeskukseen. Onneksi konduktööri auttoi ja soitti puolestani. Mutta miten olisi käynyt, jos juna olisikin ollut Pendolino, eikä konduktööri olisi ennättänyt soitella minnekään? Minä umpisokea mies olisin jäänyt siihen asemalaiturille yksin pakkasessa seisomaan ilman mitään tietoa kyydistä. Olin tilasta tehdessäni erikseen painottanut, että olen vaikeasti vammaisen eli minulta puuttuu näön lisäksi suuntakuulo.

Kyllä minun mielestäni taksin pitää olla asemalla vastassa siihen aikaan kun on tilattu, eli junan saapumisaikaan. Näin kertoi kokemuksesta suuttuneena nimimerkki Kiukkuinen kääkkä eli Jaapekka Ylivieskasta. ■

Ritva Oksasen konsertilla kerätään varoja kuurosokeille

Tuija Wetterstrand

Maaliskuussa, Marian ilmestyspäivänä 22.3. on Tampereella Aleksanterin kirkossa konsertti, jota ei kannata ohittaa, jos suinkin vain sattuu olemaan paikkakunnalla. Solistina loistaa **Ritva Oksanen** säestäjänä **Pedro Hietanen**. Luvassa on aivan uusi ohjelma. Konsertin tuotto käytetään lyhentämättömänä Kuurosokeiden Toimintakeskuksen pihateiden kunnostamiseen.

Konsertin järjestää Pirkanmaan Leijonat, virallisemmin Lions-piiri 107-E. "Kuurosokeiden Toimintakeskuksen pihateiden kunnostus hyväksyttiin viime vuoden piirikokouksessa kaikkien Pirkanmaan Lions-klubien yhteiseksi hankkeeksi", kertoo Lions Club Tampere Köyhät Ritarit sihteerinä **Pekka Teräsmaa**, joka on myös mukana hankkeen toimikunnassa.

Vinkki piha-alueiden kunnostustöiden tarpeellisuudesta tuli Hervannan klubilta. Asiaa lähti viemään eteenpäin **Marjo Kiviranta** Lions Club Tampere Näsinneulasta. Kunnostussuunnitelma tehtiin viime vuoden tammikuus-

Ritva Oksanen on laatinut oman ohjelman konserttia varten. Kuva: Emi Finland. Kuvaaja: Henrik Schiitt.

sa ja sen jälkeen rahaa on kerätty klubien antamin lahjoituksin ja järjestämällä erilaisia tapahtumia. "Kunnostustöiden budjetti on noin 77 000 euroa. Jos konserttisali saadaan myytyä täyteen ja kansainväliseltä

Lions-liitolta saadaan anottu lahjoitus, niin summa alkaa olla melkein koossa", Pekka Teräsvuori laskelee.

Leijonien keräämin varoin uusitaan kaikki Kuurosokeiden Toimintakeskuksen piha-alueen kävelyteiden pihakiveykset. Erilaisilla materiaali- vaihteluilla ja väreillä pyritään saamaan kulku mahdollisimman vaivattomaksi. Uusittavaa on noin 1200 neliömetrin verran. "Lisäksi kulkureitien varrelle lisätään reunakiveykset ja muutaman mäkipaikan kohdalle on tarkoitus rakentaa alle sähkölämmitys, että niille ei kerääntyisi talvisin jäätä", kertoo Pekka Teräsvuori.

Töiden arvioitu alkamisaika on kesäkuun puolivälin paikkeilla. "Ensin keräämme kokoon Leijonien talkooporukan, joka poistaa vanhan pihakiveyksen. Homma on tarkoitus saada tehtyä viikonlopun aikana. Sitten urakoitsija jatkaa töitä. Valmista pitäisi olla heinäkuun loppuun mennessä", Pekka Teräsvuori arvioi.

Pirkanmaan Leijonat ovat olleet tukemassa Kuurosokeiden Toimintakeskuksen toimintaa alkaen aivan rakennusvaiheen suunnittelusta ja jatkuen erilaisiin materiaalihankintoihin. Nyt on siis vuorossa pihateiden kunnon parantaminen. Aikaisemmin on jo uusittu kulkureittien valaistus RAY:n rahoituksella. Uusien avustus-

linjausten myötä RAY ei enää myöntä varoja rakennus- tai korjauskustannuksiin, joten Leijonien lahjoitus tulee erittäin hyvään tarpeeseen. Kuurosokeille esteetön kulkureitti on ensiarvoisen tärkeä. ■

Pirkanmaan Leijonat - Lions-piiri 107-E järjestää:

Konsertti: solistina Ritva Oksanen, säestää Pedro Hietanen. Ennen konsertin alkua yhdistyksen varapuheenjohtaja Ulla Kungas pitää lyhyen puheen.

Aika: 22.3.2009 kello 17:00

Paikka: Aleksanterin kirkko Tampereella

Liput: 10 euroa / henkilö. Lippuja saa ostaa Toimintakeskuksesta osoitteesta Insinöörinkatu 11, p. 03-3800 500, toimintakeskus@kuurosokeat.fi. Lippuja myyvät myös monet Lions-klubien jäsenet.

Huom!

Risto Hoikkasen oikea matkapuhelinnumero: 040 4661371

Kuurosokeiden Toimintakeskuksen johtajan Risto Hoikkasen matkapuhelinnumero on ilmoitettu väärin sekä Toimintakalenterissa että Tuntosarvessa 1/2009. Risto Hoikkasen oikea matkapuhelinnumero on **040 4661371**.

Työtä kuulovaurioiden estämiseksi

Tuija Wetterstrand

Kauko "Kake" Saari on tehnyt töitä musiikin parissa yli neljäkymmentä vuotta. Hän on kiertänyt keikkalavoja ristiin rastiin rumpalina eri bändeissä ja tehnyt pitkän uran myös lyömäsoitinten musiikinopettajana. Monet näkövammaiset musiikinharrastajat muistavat Kaken vuosien takaa, kun hän opetti musiikkileireillä Onnelassa.

Kaken muusikonura katkesi toista kymmentä vuotta sitten, kun jatkuva altistus musiikkimelulle heikensi kuulon ja sai aikaan pahan tinnituksen. Nyt hän kiertää PlugMasters nimisen yhdistyksen vapaaehtoisena Suomea konserteissa, festivaaleilla ja muissa massatapahtumissa tekevässä melumittauksia ja valistamassa kuulosuojainten ja korvatulppien oikeasta käytöstä. "Ettei kenenkään kuulo turhaan ja tietämättä vaurioituisi", Kake Saari perustelee.

Melu jaetaan karkeasti ottaen ympäristö- työ- ja vapaa-ajanmeluun. EU:lla on omat säädökset koskien ympäristömelua ja työpaikkamelua. Yleisö- tapahtumien melua säätelee Sosiaali- ja terveysministeriön terveydensuojelulakiin kuuluva asumisterveysoh-

Kuva: Tuija Wetterstrand

Plugmastersin puheenjohtaja Jouni Ojalan (vas.) vastuulla on yhdistyksen varainkeräys, erityisasiantuntija Kauko Saari on erikoistunut käytännön melumittauksiin.

je. Asumisterveysohjeessa sanotaan, että jos yleisötilaisuuksissa meluraja ylittää 85 desibeliä kahdeksalle tunnille jaksotettuna, on tilaisuuden järjestäjän huolehdittava yleisön kuulosuojauksesta. Järjestäjän on myös huolehdittava kuulosuojainten ja korvatulppien käytön opetuksesta. "Melumittauksia tekee moni yritys. Plugmasters on ainoa, joka tarjoaa järjestäjille koko paketin eli sekä mittauksen, tuotteiden myynnin että valistuksen", Kake Saari painottaa.

Kake Saari laskee tehneensä noin 250 melumittausta eri tapahtumis-

sa viime vuonna. Konsertteja kertyy noin sata vuodessa. Yksi hienoimmista muistoista on taannoiset Suomen järjestämät Eurovision laulukilpailut Hartwall-areenalla.

Kake Saaren pitkä ura musiikkipiireissä tuo uskottavuutta ja painoarvoa hänen valistustyölleen. "Tunnen henkilökohtaisesti melunmittaukseen liittyvät tahot. Moniin yleisö- tapahtumiin minulla on vapaa pääsy." ■

Plugmasters ry

- Erikoistunut kuulonsuojeluun, tinnituksen ehkäisyyn, melukonsultointiin ja melumittauksiin festivaaleilla, konserteissa ja muissa massatapahtumissa.
- Kerää varoja toimintaansa kuulonsuojaukseen liittyvien tuotteiden, kuten korvatulppien ja kuulonsuojaimien myynnillä sekä käytön opetuksella.
- Yleishyödyllinen, voittoa tavoittelematon yhteisö.
- Jakaa tuotosta lahjoituksia yleishyödyllisiin tarkoituksiin.
- Plugmasters lahjoitti viime joulukuussa 500 euroa Suomen Kuurosokeat ry:n toimintaan!

Suomen Kuurosokeat ry ottaa vastaan testamentteja ja lahjoituksia. Jos kiinnostuit, ota yhteyttä yhdistyksen talousjohtajaan p. 09 - 5495 350.

Tulkkipalvelut Kelaan –aikataulu muuttuu

Vaikkeavammaisten tulkkipalvelujen välittäminen siirtyy Kelaan 1.9.2010 alkaen. Aiempi ajankohta oli vuoden 2010 alku.

Tulkkauspalveluihin liittyvä lainsäädännön uudistus valmistuu kesällä 2009. Eduskunnan käsittelyyn se tulee syksyllä. Tulkkipalvelua koskevat säännökset on tarkoitus irrottaa vammaispalvelulaista. Laki on toissijainen eli henkilö saa palvelun, jos hän ei saa sitä jo muun lainsäädännön perusteella. Uudet tulkkipalvelupäätökset tekee siirtymisen jälkeen Kela. Aiemmin tulkkipalvelusta ovat vastanneet kunnat. Uudistuksen tavoitteena on valtakunnan tasolla yhdenmukainen käytäntö samalla, kun palvelujen rahoitusvastuu siirretään valtiolle. Kelan tehtävänä tulee olemaan palveluiden järjestäminen ja kustannusten korvaaminen. Valtio osoittaa määrärahat tehtävään. Asiakkaiden oikeudet tulkkien käyttöön säilyvät ennallaan.

Lähde: Kelan tiedote 2.2.2009. ■

Nuorten palstalla Jaakko Evonen: Painiskelua Usherin ja gradun kanssa

Jaakko Evonen

Olen 26-vuotias elämäntaiteilija Vaasasta. Viime kesästä, jolloin toimin yhdistyksen keskustuomiston tiedotuksessa, on kulunut jo pitkä tovi. Puoli vuotta on mennyt todella nopeasti koulutöiden parissa. Tätä kirjoittaessani sydäntalven paukkupakka-
set antavat vielä odottaa itseään, mutta kevät lähestyy kovaa vauhtia. Johan siinä alkaa sielukin lämmetä ja mieli kirkastua, kun aurinko kohoaa yhä korkeammalle horisontissa.

Niin, mitkö puuhailen tällä hetkellä? Pohdiskelen graduani, jonka tekemi-

sen aloitin viime syyskuussa. Tie on ollut hyvin pitkä ja kivinen. Aihe liittyy käytettävyystudkimukseen, joka tarkastelee kuurosokeita käyttäjäryhmänä. Tarkoituksena on tutkia, kuinka helppoa (tai vaikeata) multimedia-
tuotteiden käyttö on. Aihe nousi mieleeni viime kesällä tiedotusmateriaalia tuottaessani. Lähdemateriaalin löytäminen ei ole ollut helppoa, mutta pienen alkukankeuden jälkeen englannin kielistä tutkimusta on tullut vastaan sangen kiitettävästi. Pitkä prosessi on vielä edessä, mutta ongelmat on tehty ratkottaviksi.

Haluan sanoa pari sanaa sosiaalisesta elämästä. Tilanne on välillä sellainen, että kommunikaation hankaluus meluisassa ympäristössä tuo mieleeni härkätistelut. Usher on kuin härkä; jos sille alistuu, löytää itsensä ruhjottuna maasta. Usher on salakavala, sillä se on välillä anteeksi-
antamaton, mutta sen kanssa voi elää. Ei matadorikaan heti ymmärrä härän tavoille, mutta pitkäjänteinen työ tuo tulosta. Yllätyksiä ei tule nykyisin niin helposti. Kypsyyttä on omien rajoitteidensa tunnustaminen, joka säästää voimia. Tunnen itseni kypsemmäksi kuin 5 vuotta sitten aloittaessani yliopistolla. Nyt katse on suunnattu eteenpäin, toivottavasti vähemmän kuluttavaan elämäntapaan. Seurustelu on myös kasvattanut minua, sillä olen oppinut kertomaan tilanteista, joissa kommunikointi on hankalempaa. Olen saanut paljon kannustavaa palautetta. Siitä kiitos!

Vapaa-aika kuluu myös matkustamisen parissa. Juna on tullut hyvin tutuksi. Etuna on hiljainen taustahäly, mikä helpottaa kommunikointia lentokoneeseen verrattuna. Pidän siitä, että junassa voi liikkua ja katsoa elokuvia PC-paikalla. Ravintolavau-
nun antimet ovat liian kalliita, mutta sitä varten on omat eväät. Kauneus-
unetkin onnistuvat tietyin varauksin. Konduktööri on joutunut pari kertaa herättämään olkapäätä koputtamalla. Joskus olen kääntänyt vain kyl-

keä, mutta säpsähtänyt hetken päästä tajutessani olevani junassa. Kotikonstit unien jatkamiseen eivät aina toimi junassa. Tosin jos hyvä tuuri käy, niin Vaasasta Helsinkiin menevässä aamujunassa liput saadaan tarkastettua heti ja loppumatka menee kuor-
satessa.

Minulla menee siis ihan mukavasti. Usher tuo elämiseen kosolti haasteita, jotka eivät aina ole helppoja. Olen kertonut tilanteesta myös yliopistolla pyöriville vaihto-opiskelijoille ja he ovat ottaneet asian hyvin vastaan. Kahvin juonti ja pullan syönti kampuksen kahvilassa tulevat jatkumaan edelleen isolla porukalla. Tuore Paulig-kahvi ja eri aksenteilla sointuva englanti takaavat kansainvälisyyden. Se tuo Brasilian ajat mieleen. Silloin jopa -15 C pakkasen voi hetkeksi unohtaa. ■

Nuorten oma palsta

Nuorten omalla palstalla nuoret ja nuoret aikuiset kertovat ajankohtaisista kuulumisistaan ja mielteitään elämästä. Jos olet alle 30-vuotias kuulonäkövammaisen ja haluat kirjoittaa Tuntosarven lukijoille, ota yhteyttä lehden toimitukseen sähköpostitse osoitteella tiedotus@kuurosokeat.fi. Julkaistuista jutuista maksetaan kirjoituspalkkio.

Arlan uusi aikakausi

Raili Karisaari

Valtion ammatilliset erityisoppilaitokset siirtyivät vuoden 2009 alussa pois valtiolta, osaksi yksityisiä ammatillisen erityisopetuksen järjestäjiä. Arlainstituutti siirtyi osaksi Keskuspuiston ammattiopistoa. Ammattiopistossa on tällä hetkellä kaikkiaan 875 opiskelijapaikkaa. Toimialajohtaja **Paula Seraidaris** kertoo, että oppilaitoksen nimi on nyt virallisesti Keskuspuiston ammattiopisto, Arlan toimipaikka. Keskuspuiston ammattiopiston omistaa ORTON Invalidisäätiö.

Muutoksen tarkoituksena oli kehittää ammatillista erityisopetusta ja luoda monipuolisia, toimintakykyisiä oppilaitoksia, joilla on edellytykset vastata vaikeimmin vammaisten ammatillisen koulutuksen tarpeisiin. Ammatillisia erityisoppilaitoksia on Suomessa tällä hetkellä kuusi.

Muutostyötä valmisteltiin lähes vuoden ajan. "Viime keväänä perustettiin siirtymäprojekti, jossa toimii 16 eri työryhmää. Ryhmissä on edustajia sekä Arlasta että Keskuspuistosta. Ryhmissä kehitetään yhteisiä opetus- ja muita käytäntöjä. Meillä on muun muassa näkövammaistyöryh-

Kuva: Kalle Kiviniemi

Arlan toimialajohtaja Paula Seraidaris

mä, jossa on kolme alatyöryhmää; ne keskittyvät tiedonsaantiin ja tietoteknisiin apuvälineisiin, fyysiseen ympäristöön ja liikkumiseen, sekä näkövammaisten koulutuksen ja asiantuntemuksen kehittämiseen. Kuurosokeat otetaan huomioon näissä työryhmissä", Paula Seraidaris kertoo.

Paula Seraidaris näkee muutoksessa paljon myönteistä. "Tällä hetkellä työskentelemme myös näkövammaisten opetuksen ja sen edistämisen merkeissä. Minä kyllä koen, että tämä muutos on parantanut toiminnan edellytyksiä ja vaikuttamis- ja kehittämismahdollisuuksia", Seraidaris vakuuttaa.

Opetustarjonta Arlassa ei ole muuttunut. Uusia linjoja ei ole perustettu. Toisaalta Keskuspuiston ammattiopissa on koulutusaloja, jotka ovat myös Arlan opiskelijoiden valittavis-

sa. Tätä kautta voidaan opiskelijoille tarjota entistä enemmän vaihtoehtoja. Toki jotain "omaa" menetetäänkin, kuten oppilaskunta ja opettajayhdistys.

"Rahoitus tulee edelleen valtiolta opiskelijapaikkojen mukaan. Rahaa ei opetukseen ole käytettävissä enempää kuin aikaisemminkaan - jossain mielessä talous on jopa tiukempi kuin aikaisemmin. Mutta nyt meillä on kuitenkin suuremman organisaation tuki takanamme", Seraidaris toteaa.

Keskuspuiston ammattiopiston rehtori on **Olli Daavittila**. Hänen alaisuudessaan toimii Arlan pedagoginen rehtori **Anne Suomala**, sekä kehitysjohdajat ja eri toimialojen johtajat.

Arlan henkilöstö pysynyt samana, mutta työtehtävät saattavat ajan myötä muuttua. Paula Seraidaris itse kertoo työskennelleensä Arlassa eri tehtävissä vuodesta 1978 lähtien. Myös hänen kollegansa, kehityspäällikkö **Ulla Ruuskanen** on ollut talossa pitkään, vuodesta 1978. Matematiikan opettaja **Marja Huovila** edustaa tuoreempaa henkilöstöä; hän on tullut taloon vuonna 2004.

Monta muutosvaihetta

Arla on käynyt läpi useita muutosvaiheita. Sen juuret ovat Sokeain Ystävät ry:n perustamisessa sokeiden miesten ja naisten työkouluissa, jotka vuon-

na 1951 yhdistyivät Sokeain ammattikouluksi. Sokeain ammattikoulu toimi ensin yksityisenä oppilaitoksena sosiaaliministeriön valvonnassa, josta se vuonna 1968 siirtyi opetushallituksen alaisuuteen. Seuraava muutos tapahtui vuonna 1972, jolloin koulu muuttui valtion kouluksi ja nimeksi tuli Näkövammaisten ammattikoulu. Nykyisiin tiloihin Leppävaaraan koulu muutti vuonna 1974. 1990-luvun alussa oppilaitoksen nimeksi tuli Arlainstituutti ja nyt Keskuspuiston ammattiopisto, Arlan toimipaikka.

Kaikkien näiden muutosten aikana oppilaitos on ollut paikka, jossa kuurosokeat ovat kouluttautuneet ammatteihinsa. Arlassa opiskelee tälläkin hetkellä muutamia kuulonäkövammaisia opiskelijoita. Jokaiselle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa otetaan huomioon opiskelijan yksilölliset tarpeet. "On hankittu lisää mm. kuulon ja lukemisen apuvälineitä. Matematiikan opetuksen visualisoimiseen on haettu oppia mm. Italiasta", kertoo Marja Huovila.

"Suhtautuminen kuurosokeiden kuten muidenkin vammaisten opiskeluun on muuttunut hyvään suuntaan viime vuosina. Suuri muutos on ollut opiskelijoiden osallistuminen toimintaan ja sen kehittämiseen. Se on samalla lisännyt heidän mahdollisuuksiaan vaikuttaa asioihin ja päätöksiin", Seraidaris toteaa. ■

Kartoituksesta tukea päätöksiin

Merja Kovanen ja Maarit Patrikainen

Harkitsetko uuden tietokoneen hankintaa? Koetko tarvitsevasi apuvälinettä kuulossasi tai näössäsi tapahtuneen muutoksen vuoksi? Vai oletko kenties ostamassa uutta matkapuhelinta ja mietit, millainen olisi sinulle paras vaihtoehto? Kaipaatko ylipäänsä tietoa ja kokemuksia hankintapäätöstesi tueksi? Jos vastasit johonkin näistä kysymyksistä myöntävästi, sinun kannattaa hakeutua laitteisto- ja apuvälinekartoitukseen.

Käytännössä kahdesta kolmeen päivään kestävä kartoitus tarkoittaa sopivien tietokoneohjelmistojen, apuvälineiden ja oheislaitteiden tai matkapuhelimen ja sen apuvälineiden selvittämistä ja kokeilua. Kartoitusta tehdessä otetaan huomioon kuulon ja näön tilanteesi sekä kommunikaatiosi yksilölliset piirteet. Saat tietoa erilaisista kuulonäkövammaisille soveltuvista ohjelmista ja palveluista, sekä mahdollisuuksista anoa ja hankkia itsellesi sopiva laitteisto.

Moniammatillinen tiimi

Kartoituksen toteutuksesta vastaa Jyväskylässä IT-asiantuntija ja Tampe-

reella IT-kouluttaja yhdessä kartoitustiimin kanssa. Vastuuhenkilö keskustele kanssasi tietokoneen tai matkapuhelimen käyttöön liittyvistä asioinnin, kommunikoinnin ja tiedonsaannin tarpeistasi. Saat kokeilla tietokoneen tai matkapuhelimen käyttöä apuvälineiden ja apuvälineohjelmien kanssa.

Moniammatillisen kartoitustiimin kokoonpano vaihtelee tilanteesi, tarpeittesi ja kartoituspaikan mukaan. Näönkäytönohjaaja tekee tarvittaessa tietokoneen tai matkapuhelimen käyttöön liittyvän toiminnallisen näön kartoituksen. Kuuloasioihin perehtynyt henkilö kartoittaa tietokoneen tai matkapuhelimen kanssa käytettävät kuulon apuvälineet tilanteesi perusteella. Fysioterapeutti käsittelee kanssasi tietokone- ja kuuloergonomian ja suosittelee tarvittaessa sitä parantavia ratkaisuja ja apuvälineitä. Tampereella kartoitukseen voidaan liittää myös tietokoneen tai matkapuhelimen käytössä vaadittavien kielellisten valmiuksien selvitystä sekä pistekirjoitustaitojesi arviointia mahdollista pistenäytön käyttöönottoa ajatellen.

Kartoituksen lopputuloksena on kirjallinen suositus sinulle soveltuvasta laitteistosta apuvälineineen, sekä arvio

tarvittavasta apuvälineen käyttökoulutuksesta. Kartoituksen yhteydessä myös mietitään alustavasti, millaista ohjausta ja koulutusta tarvitset anottavan apuvälineen käytönohjauksen lisäksi jatkossa. Oman alueesi IT-asiantuntija osallistuu mahdollisuuksien mukaan kartoituksen yhteenvetokeskusteluun. Saamiensa tietojen perusteella hän hankkii tarvitsemasi laitteet ja ohjelmat, asentaa ja testaa ne. Asiantuntijat myös antavat lyhyen käyttöönottokoulutuksen ja auttavat teknisissä ongelmatilanteissa.

Jatkotarpeistasi tiedotetaan kuntoutumissuunnitelman laadintaan osallistuvia tahoja ja varmistetaan näin kartoit-

tuksen sekä apuvälineen käytönohjauksen linkittyminen osaksi kuntoutumistasi.

Laitteisto- ja apuvälinekartoitusta varten tarvitset maksusitoumuksen joko terveydenhuolloilta, sosiaalitoimelta, Kelalta tai vakuutusyhtiöltä. Aikuisena kuurosokeutuvien kartoitukset tehdään Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa Tampereella. Yhteyshenkilö on kuntoutustoiminnasta vastaavan sosiaalityöntekijä **Kaija Pekkasen**. Koululaisten, opiskelijoiden ja syntymästään kuurosokeiden kartoitukset tehdään Jyväskylän Kuntoutumiskeskuksessa ja yhteyshenkilöitä ovat IT-päällikkö **Marko Vainiomaa** ja IT-asiantuntija **Rauho Jäntti**.

Kahvitaukio torpparilla

Nimimerkki Ojoisten torppari

Eräänä päivänä lähetin tekstiviestin IT-tuen **Marianolle**, että tietokoneeni sekoili pahasti. Sain heti vastauksen ja sovimme käynnin seuraavaksi iltapäiväksi. Ennen tuloaan Mariano lähetti viestin, ja kysyi lupaa ottaa alue-sihteeri **Jenni** mukaansa, koska he olivat juuri tulossa Sampolasta erään asiakkaan luota. Ilmoitin tekstiviestillä, että molemmat ovat tervetulleita!

Iltapäivällä ovikelloni välkkyi kirkkaasti. Avasin ulko-oven, ja toivotin Jennin

ja Marianon tervetulleiksi kotiini. He tervehtivät minua kauniisti hymyillen ja toivottivat hyvää päivää ja hyvää alkanutta vuotta. Mariano unohti hyvät käytöstavat, eikä auttanut Jenniltä takkia päältä. Huomautin hänelle asiasta, jolloin Mariano otti heti Jennin takin ja ripusti sen naulakkoon.

Kerroin Marianolle tietokoneongelmistani ja roskapostista. Jenni auttoi tulkaamaan, koska Mariano ei saa selvää puheestani. Samalla kun Mariano

huolisi konettani juttelin Jennin kanssa viittomakielellä avustajan hankkimisesta. Ongelma on se, että viittomakielentaitoisia ja kuulonäkövammaisuuteen perehtyneitä avustajia on vaikea saada. Luullakseni taidan itsekin olla melko vaativa ja hankala asiakas!

Olin kattanut kahvipöydän valmiiksi. Kun koneeni oli huollettu kävimme pöytään. Huomautin taas Marianolle käytöstavoista: kun nainen tulee pöytään niin mies siirtää ensin tuolin sivuun ja auttaa sitten naisen istumaan siirtäen tuolin hänen alleen. Naisen ei tarvitse kiittää ylitsevuotavasti, kaunis hymy riittää. Mies myöskin odottaa, kunnes nainen alkaa juoda kahvia ja juo itse vasta sitten.

Mariano kertoi, että etsii uutta asuntoa ja käy Wetterhoffin tietokonekursilla. Jenni oli pian menossa naimisiin. Hääjärjestelyt jännittivät häntä.

Pöydästä noustessa Mariano muisti torumiseni ja auttoi Jenniltä tuolin alta ja eteisessä takin päälle. Viitoimme näkemiin ja hyvää talven jatkoa. Jennille toivotin hyvää hääpäivää. Toivottavasti Mariano muistaa jatkossa hyvät käytöstavat naisia kohtaan!■

Jenni Pitkäsestä tuli Jenni Paanala

Jyväskylän aluesihteerin avioitui ystävänpäivänä 14.2. ja nyt hänen sukunimensä on **Jenni Paanala. Onnea!**

Henkilöhaastattelut kiinnostavat Tuntosarven lukijoita

Tuija Wetterstrand

Joulukuun Tuntosarvessa pyydettiin lukijoita kertomaan mielipiteensä vuoden 2008 lehdistä: mikä oli vuoden paras juttu, paras kansi ja paras lehti kokonaisuudessaan. Kyselyyn tuli

määrällisesti vähän vastauksia, mutta laadullisesti saatu palaute on sitäkin arvokkaampaa.

Kaikki vastaajat eivät osanneet nimeä yhtä, mielestään parasta juttua tai

parasta lehteä. Heidän mielestään jokainen lehti on ollut hyvä ja lehdet myös luetaan kannesta kanteen. Mielenkiintoisina aiheina mainittiin henkilöhaastattelut, matkakertomukset, sosiaali- ja terveysalaan liittyvät asiantuntijajutut, pääkirjoitukset ja tietokilpailukysymykset. Tiedottaja-**Tuijan** ja toimittaja-**Raijin** kirjoittamia juttuja kiitettiin hyvin kirjoitetuiksi ja helpolukuisiksi.

Paras juttu –sarjassa annetut äänet ja niiden saamat perustelut lehden ilmentymisjärjestyksessä:

- Kuntoutumiskursseilta eväitä elämään, nro1/2008. "**Toimi Toimelasta** kertova juttu oli aihepiiriltään tärkeä, koska harvoin äänensä saa kuuluville syrjäseudulla asuva ja kaikkein heikoimmassa asemassa oleva kuurosokea."

- Harrastukset pitävä yllä Karin kuntoa ja henkistä vireyttä, nro 4/2008. "Kuurosokeiden erilaisista harrastuksista kertovat jutut ovat aina mielenkiintoisia. **Kari Hyötylällä** yksin on monta harrastusta."

- Pistekirjoituksesta tuli eläkepäivien harrastus, nro12/2008. "Oli mielenkiintoista lukea, mitä kuuluu eläkkeellä olevalle Turun entiselle aluesihteerille **Heikki Paatelaiselle**. Muidenkin yhdistyksen eläkkeellä olevien työntekijöiden kuulumisista voisi kirjoittaa juttuja, esimerkiksi **Terhi Pikkujämsästä**."

Parhaana kansikuvana pidettiin englantilaisen **Helen Brownen** kuvaa leh-

dessä nro 2/2008 ja Kari Hyötylän kuvaa lehdessä nro 4/2008. Kaikki lehden lukijat eivät tietenkään edes pysty äänestämään parasta kantta, koska eivät näe painettua tekstiä ja kuvia.

Kokonaisuudessaan parhaana lehtenä mainittiin erikseen nro 1, "monta mielenkiintoista juttua Lapista" ja nro 2 "hieinoa lukea, kuinka ihmiset ovat toteuttaneet unelmiaan: **Riitta Lahtisesta** tuli tohtori ja englantilainen Helen Browne pääsi koiravaljakkoajelulle."

Useimmat vastaajista olivat kuitenkin sitä mieltä, että "kaikki lehdet ovat hyviä".■

*Kaikkien vastanneiden kesken arvottiin 20 euron lahjakortti, jonka voitti **Seija Saastamoinen**. Onneltareina toimi Helsingin päivätoiminnan ohjaaja Anita Palo ja virallisena valvojana toimitusneuvoston sihteeri Raili Karisari. Kiitos kaikille vastanneille!*